

Đây dường như là thời điểm nước Mỹ của Donald Trump đang "lùi lại" và tạo ra không trung quyền lực trên trường quốc tế. Thế giới không hề mong muốn một nước Mỹ theo "chính nghĩa bí mật lén lút" hoặc một Trung Quốc với quyền lực nằm trong tay Tập, những dường như cả hai thế lực đó lại đang cùng tồn tại.

Các thế hệ thống Mĩ thường có thói quen mô tả những người đứng đầu Trung Quốc của mình bằng những ngôn từ hoa mỹ. Richard Nixon nói với Mao Trạch Đông rằng các tác phẩm của vị Chủ tịch này đã làm "thay đổi thế giới". Jimmy Carter thì sử dụng những tính từ mang tính "tâng bốc" để nói về Tổng Tiều Bình như "lịch sự, minh mẫn, thông minh, thẳng thắn, đáng cảm, xa nhìn, tận tụy, thân thiện". Còn Bill Clinton mô tả Giang Trạch Dân là người "có tầm nhìn" và "có trí tuệ xuất chúng". Thế hệ thống Mĩ đương nhiệm Donald Trump cũng không phải ngoại lệ. The Washington Post (Mĩ) cho biết Trump từng nói rằng nhà lãnh đạo Trung Quốc Tập Cận Bình có lẽ là nhân vật "quyền lực nhất" của quốc gia này trong thế kỷ qua.

Có thể Trump đã đúng. Và nếu không phải vì muốn né tránh "mặt số tự sát chính trị", hẳn Trump đã nói rằng "Tập Cận Bình là nhà lãnh đạo quyền lực nhất thế giới". Một điểm chắc chắn là nền kinh tế Trung Quốc vẫn chỉ đứng thứ hai thế giới - sau Mĩ, và quân đội nước này dù đã từng công bố sức mạnh một cách nhanh chóng song nếu so với Mĩ thì vẫn thua kém hẳn nhau. Tuy nhiên, sức mạnh kinh tế và quân sự không phải là tất cả. Mĩ vẫn là cường quốc hùng mạnh nhất thế giới, không chỉ trong nước, nhà lãnh đạo hiện nay của Mĩ là "yêu" hơn và ít có ảnh hưởng ở nước ngoài hơn so với những người tiền nhiệm gần đây, do ông lấy coi thế hệ những giá trị cũng như những liên minh vẫn đã tạo nên ảnh hưởng của Mĩ. Trong khi đó, nhà lãnh đạo của quốc gia đông dân nhất nhất thế giới lại có vẻ dường như hoang tin với thế giới bên ngoài. Quyền lực của Tập Cận Bình đã được củng cố mạnh mẽ hơn bất cứ nhà lãnh đạo nào kể từ thời Mao Trạch Đông. Trung Quốc dưới thời Mao Trạch Đông là một nước nghèo khổ và hẻo lánh, những dưới thời Tập Cận Bình lại là một động cơ thúc đẩy tăng trưởng toàn cầu.

Quyền lực của ông Tập Cận Bình sẽ sớm được xác lập một cách đầy đủ sau Hội nghị XIX Đảng Cộng sản Trung Quốc dự kiến diễn ra vào ngày 18/10 tới. Đây là lần đầu tiên Tập Cận Bình chủ trì một Hội đồng với sự tham dự của 2.300 đại biểu trên cả nước. Rất nhiều nhà quan sát đặt câu hỏi: Tập Cận Bình sẽ sử dụng quyền lực tối cao của mình như thế nào? Trong hàng loạt chuyến công du nước ngoài, Tập Cận Bình luôn tự coi mình là người mở rộng hòa bình và tình hữu nghị, và là người có tiếng nói trong một thế giới đầy lo âu và hẻo lánh. Trong khi đó, Trump lại không dễ dàng làm được như vậy. Tại Diễn đàn Davos hồi tháng 1/2017, Tập Cận Bình đã hòa hợp với các nhà lãnh đạo thế giới rằng ông sẽ thành công trong chiến lược toàn cầu hóa, tự do thương mại và Hiệp định Paris về vấn đề biến đổi khí hậu. Những lời nói đó của Tập Cận Bình đã thu hút được sự chú ý của cộng đồng quốc tế bởi Trung Quốc đang sẽ hữu kho dự trữ ngoại tệ lớn nhất thế giới. Sáng kiến "Vành đai và Con đường" với tên gọi có vẻ khó hiểu, nhưng thông điệp là rất rõ ràng: Trung Quốc đã đầu tư hàng trăm tỷ USD ở nước ngoài với các dự án về đường sắt, hội chợ, nhà máy điện và hệ thống cấp nước khác góp phần đưa các thế giới đến sự thịnh vượng.

Đó là kiểu lãnh đạo mà nước Mỹ không còn thấy hiện kể từ Kế hoạch Marshall. Tập Cận Bình cũng đang thúc hiện dự án thúc hiện sức mạnh quân sự của Trung Quốc ở nước ngoài. Trong năm 2017, Tập Cận Bình đã cho triển khai căn cứ quân sự đầu tiên của Trung Quốc ở Djibouti. Ông cũng cho phép lực lượng hải quân Trung Quốc tham gia tập trận ở vùng khu vực xa xôi, bao gồm các cuộc tập trận hải tháng 7 vừa qua ở Biển Baltic, ngay sâu sau của Tổ chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương (NATO).

Có thể, Tập Cận Bình nghĩ rằng việc tập trung quyền lực trong tay một người là "sự bình thường mới" của đời sống chính trị ở Trung Quốc. Tuy nhiên, đó không phải là "bình thường" mà là "nguy hiểm". Không ai có thể có được nhiệm vụ quyền lực như vậy. Quyền lực tập trung vào một người cuối cùng cũng dẫn đến sự mất ổn định ở Trung Quốc như đã từng xảy ra đời thời Mao Trạch Đông và cuộc Cách mạng Văn hóa. Nó cũng là nguyên nhân dẫn đến những cách hành xử chuyên quyền được đoán ở nước ngoài, được biết lo ngại khi đúng vào thời điểm nước Mỹ của Donald Trump đang "lùi lại" và tạo ra khoảng trống quyền lực trên trường quốc tế. Thế giới không hề mong muốn một nước Mỹ theo "chính nghĩa biết lỗi" hoặc một Trung Quốc với quyền lực nằm trên tay Tập, những dòng chảy như hai thế đó lại đang cùng tồn tại.

Theo “ [Economist](#) ”

Hùng Sơn (gt)